

Archeologische vondst in Dirksland is slechts het topje van de ijsberg

DIRKSLAND - Ooit vond hij een fibula, een Romeinse mantel-speld. Maar dat was in het Gelderse Rossum. De oudste vondst die Floor Volker in het Hart van Dirksland deed, was een dubbele duit uit de jaren zeventig van de zestiende eeuw, dus ook van een respectabele ouderdom. Meestal samen met Piet van Es en regelmatig geholpen door een aantal andere leden van historische vereniging De Motte was Volker vanaf half maart twee keer per week op de sloop- en nieuwbouwlocatie in de oude kern van het dorp te vinden. Er zijn ontzettend veel archeologische vondsten gedaan. En, zo is op de wet- en regelgeving gegronde hoop, dit is nog maar het begin.

Door Kees van Rixoord

Dat het Hart van Dirksland een rijke vindplaats zou zijn, was wel verwacht. Immers, het Achterdorp is vanaf de stichting van het dorp, begin vijftiende eeuw, in tegenstelling tot de huidige naam doet vermoeden een niet onbelangrijke straat. Er stonden ooit drie of vier dorpsboerderijen met rijke bewoners. Later, zeker in de achttiende eeuw, woonden en werkten er ambachtslieden zoals kleermakers, leerbewerkers en wellicht zeilmakers. Weer later, in de negentiende eeuw, kwam er een bewaarschool. En nog later een bankgebouw. Dat is nu allemaal weg. Het Hart van Dirksland is een vlakte, klaar om een nieuwe bestemming te krijgen: woningen en enkele voorzieningen. Initiatiefnemer is Fides Wonen (voorheen Woningbouwvereniging Dirksland).

Metaaldetector

Archeologisch bureau ADC, in de arm genomen om de sloop archeologisch te begeleiden, vond het goed

● *Dieper dan een spadiepte is nog niet gezocht, maar nu al kwamen heel wat scherven aardewerk naar boven.*

dat De Motte ging zoeken. Floor Volker: “Als de kraan niet in werking was, mocht ik op de locatie.” Hij speurde de bodem af met zijn metaaldetector, maar vond tussen de bedrijven door ook heel wat scherven aardewerk. Dieper dan een spadiepte is er nog niet gezocht. Dat gebeurt later, voordat de bouw van start gaat. Dan gaan de archeologen van ADC, wellicht geassisteerd door De Motte, anderhalve meter diep de grond in. Alle archeologische vondsten tot nu toe zijn gedaan op een beperkt gedeelte van de locatie. Het gaat om de vroegere huisnummers 7, 9 en 11 aan het Achterdorp. Waar het bankgebouw en de bewaarschool stonden, is tijdens het eerste oppervlakkige onderzoek niets gevonden. “Er is al veel verwoest in het verleden”, aldus Volker.

Duimring

Maar er is ook, op die beperkte locatie, heel veel gevonden. Duizenden

scherven, veelal uit de zeventiende en achttiende eeuw, spinsteentjes (ook steengoed exemplaren), tegeltjes, gespen en een lakenloodje bijvoorbeeld. Vele munten, waaronder ook een rond 1589 in Neurenberg geslagen koperen rekenpenning. De initialen van de befaamde munter staan erop, evenals de tekst ‘Fortuna Variabilis’. Interessant is een duimring, een vingerhoed zonder bovenkant, die onder anderen kleermakers gebruikten. Verder enkele kootjes waarmee kinderen een soort kegelspel speelden. Kootjes, overblijfselen van de slacht, zijn ook gevonden in bijvoorbeeld Ooltgensplaat en Goedereede. Ook andere vondsten van Volker en zijn kompanen hebben equivalenten elders op het eiland. Daarnaast zijn er voor Goeree-Overflakkee unieke vondsten gedaan. Rias Olivier, bestuurslid en oprichter van De Motte, volgde de opgraving in het Hart van Dirksland op afstand. Wel kreeg hij alle vondsten te zien. Hij zegt: “Ik heb heel veel scherven gezien en wat opvalt is dat de kleur en de vorm van het aardewerk afwijken van wat we elders op het eiland hebben gevonden. Ik heb het idee dat Dirksland andere aanvoerlijnen had. Ik zie al veertig jaar archeologische vondsten op het eiland, maar dit had ik hier nog nooit onder ogen gekregen. Dirksland onderscheidt zich hier dus. Het is prachtig materiaal, dat het lokale historische belang overschrijdt.” De duimring omschrijft Olivier als de meest bijzondere archeologische vondst tot nu toe op deze locatie.

Eenmalige kans

Volgens de amateurarcheologen is op dit moment slechts een klein gedeelte van het bodemarchief naar boven gebracht. “Het topje van de ijsberg. Eén spa diep, verder is nog niet gegraven. Het echte werk moet nog beginnen, als er sleuven van ander-

halve meter diep worden gegraven. Het is een eenmalige kans om overblijfselen te vinden uit de begintijd van het dorp Dirksland. We hopen op restanten van de boerderijen die hier gestaan moeten hebben. En kreekresten. ADC was niet zo geïnteresseerd in de losse vondsten, die wij aan de oppervlakte hebben gedaan. Maar straks zullen ze zich er meer mee gaan bemoeien. Dat heeft ook zeker een meerwaarde. Het is een grootschalige opgraving waarvoor de professionals de knowhow hebben. De Motte heeft ook veel gegraven, maar terugkijkend had ik ze allemaal wel over willen doen. De interpretatie van bodemsporen is toch een vak apart”, zegt Rias Olivier.

Wel wil De Motte graag hand-en-spandiensten bieden. Een plan van aanpak voor het archeologisch onderzoek is echter op dit moment nog niet bekend. Sowieso is het lastig gebleken om een helder beeld te krijgen van de bevoegdheden en rollen van de gemeente, de woningcorporatie, archeologisch bureau ADC en De Motte.

Olivier en Volker gaan er voetstoots van uit, dat er een vervolg komt, mede omdat de wet- en regelgeving dat vereist. “Zomaar gaan bouwen, dat zou een blamage zijn. Dan mis je de kans om een beeld te krijgen van het dorp vanaf de stichting in 1416”, zegt Rias Olivier. “Dat zou een ramp zijn”, vindt Floor Volker.

Depot

De Motte wast en droogt alle scherven, documenteert alle vondsten en brengt vervolgens het merendeel naar het provinciaal archeologisch depot in Alphen aan den Rijn. Een wens is om enkele aansprekende vondsten tentoon te stellen in een vitrine, bijvoorbeeld in het nieuwe Hart van Dirksland. Overigens zijn Olivier en Volker ervan overtuigd dat er in de afgelopen periode ook anderen op de slooplocatie zijn geweest. Deze fortuinzoekers of schatgravers hebben ongetwijfeld het nodige mee naar huis genomen.

Floor Volker uit Melissant is al sinds 1980 met zijn metaaldetector actief, vooral op Goeree-Overflakkee, maar ook wel elders. Hij heeft vele interessante archeologische vondsten gedaan, bijvoorbeeld in Ooltgensplaat. Mensen die hun manchetknopen of trouwring kwijt zijn geraakt, bijvoorbeeld in een koeienstal of in de tuin, doen ook wel eens een beroep op Volker. Met zijn metaaldetector heeft hij de kleinoden meestal weer snel gevonden. Na zijn consciëntieuze opgravingswerk in Dirksland, dient de volgende klus zich alweer aan: de bodem onder twee slooppanden aan de Molendijk in Melissant.

